

ЭЛМУРОД ҲОТАМ

Шеърлар

«Зарафшон» нашриёти,
Самарқанд — 1994.

Элмурод ҲОТАМ.

Қ У Р Б

Шеърлар.

«Зарафшон» нашриёти, Самарқанд, 1993, 70 бет

Ҳис-туйғу билан поэтик мантиқнинг қоришиқ келиши шеърятда жозибадорликни оширувчи воситадир. Элмурод Ҳотам шеърларида ана шу восита кучли оҳангдорлик олганига ишонса бўлади. Еш шоир замондошларимизнинг моду хуррамлигню дард-аламли ҳиссиётларини фалсафий кечинмалар билан ифодалашга интилади.

Э. Ҳотам, 1993 йил.

«БАРДОШЛАРИМ БОРДИР»

Бардошларим бордир халққа етгули,
(Бардошлидир халқим аслида).
Кўз ёшларим бордир хаққа етгулек,
(Кўз ёшига боқмас хақ ҳам аршидан).
Қўёшларим бордир халққа етгулик,
Юлдузлар—кўксимга сочилаган гулдир—
Мен бир осмондирман—номаълум осмон
Қундузлар кўксимдан очилган йўлдир.
Мен бир инсондирман—номаълум инсон.
Бу сўзлар—кўксимда ечилган қўллар.
Менинг муродимдир софлик камоли,
Мени изламоқлик—англамоқликдир.
Менинг ғиротимдир ёшлик ҳаёли,
Мени сўзламоқлик—тингламоқликдир,
Мен бир дostonдирман—номаълум дoston
Мен бир имондирман—номаълум имон,
Менинг сўроғимдир Қофлик жамоли,
Менчун бўзламоқлик—инграмоқликдир.
Мен бир осмондирман—номаълум осмон.
Бардошларим бордир халққа етгулик...
Мени изламоқлик—англамоқликдир.

ЭРТАГА

Эртага ...

Эртага албатта келар ...

Келар ...

Ҳаётимга янади маъно.

Эрта қайтиб келар гўзал тўйғулар,

Мен мамнун боқарман кўзингга, дунё.

Ҳар на имконларим кўрсатар камол,

Нега қодирангим бўлади аён.

Занжирлар ва ғовлар топади завол,

Мен озод бўларман сукутдан шу он

Эртага ...

Бу қишнинг ўтиши тайин,

Тилга кира бошлар қайтадан боғлар,

Мен қанот ёзарман озод қушдайин.

Бугун-чи?!

Қорлардан оқарган тоғлар

Қални сунунатда эзилган сайия

Кўпая бошлади сочимда оқлар.

ЛҒОНЧИНИНГ ШЕРИГИ

Бу тилсимот
Сарҳадига
Қадам қўйгач у нодон,
Саёҳатин
Поёнига
Шошиб борар саргардон.

Дастур бўлар
Мўлдошларин
«Мағруб» таъмал тошлари.
Зое кетган
Умри учун
Тўқилади ёшлари.

Ўқинч билан
Асаб торн
Таранг бўлиб боради.
Тек туради
Изн сўраб,
Топмай маъқул чорани.

Иродасин
«Қаттол тақдир»
Макр билан бўкади.

Истиқболи
Мавҳумликдан
Сувга тошдек чўкади.

Ҳақиқатдан
Қўрқадиган
Айтолмайди дардини,
Юрагига
Тўплайверар
Кўҳна очун гардини.

Ачинмангиз,
Бу шарпа ҳам
Сизу, биздек тирикдир.

Ҳақиқатни
Айтолмас, бас
Елғиснига шерикдир.

ФОМА ГОРДЕЕВ

ПУЛАТ ханжар ботқоққа тушди...

Ботиб кетди балчиққа тамом.

Бойқўш юксак осмонга учди —

Кўзларидан беркинди жаҳон.

Қуёш, Қуёш, Қуёш ёритгил!

Рутубатни кўтар ботқоқдан!

Олмос тигдан зангни аритгил,

Кўзларимни қутқар қийноқдан.

Мен ўзимни дарёга отай —

Оқиб кетсин жонсиз бу вужуд,

Жоним билан қирғоқда ётай.

Қуёш менга сочавергия ўг,

Жаҳонимни майли йўқотай,

Юзларингга тутмагил булут.

ЭРТАДАН ФОЛ ОЧИШ

Эртадан фол очиш сенга хос эмас,
Элнинг дардлари ҳам сенга етмас сас,
Ўзингнинг «дард»ларинг етиб ортар, бас
«Дард» ортидан даврон сурсанг ажабмас!

Сенга от беришса, сайис беришса,
Қаплайган берк қўнжинг ятадэ илшса,
Казо-казоларнинг ҳам иши тушса
Даҳмангни олтидан қурсанг ажабмас.

Навоний сенга ким, ўзгаларга ким?
Сен учун қамчиндир санъату илм,
Фақат ўзангига оёқ қўйсанг жим
Бир умр бедовда юрсанг ажабмас.

Ҳамон умидларинг сўнмаган чиқар,
Огдан тушдинг, эгар синмаган чиқар.
Оёғинг остидан кўнмаган чиқар,
Ҳануз кўрмаганни кўрсанг, ажабмас.

РУҲНИНГ МАСКАНИ

Мен—кишварман, бир вай, бир зотли
Кўкрагимдир ўша чоқ калба
Шу хонада яшар қанотли —
Фариштага айланган телба.

Сигсам эли ўз кўкрагимга,
Чоқ қилардим фариштам, кўксинг!
Қирар эдим сўнг юрагингга
Телба бўлиб яшамоқ учун.

ЁМҒИРДАН СЎНГГИ ОСМОН

Яшайпман —
Темакки осмон
Ёмғир билан серобдир, сероб.
Кўкдан томар томчилар ҳамон,
Оёқларим остида халқоб...

Халқобларда осмон акси бор —
Булутларни кувар шамоллар.
Ўзоқлардан боқадилар такрор
Мухаббатдан тонган аёллар.

ҚАРИ НАВО

Ҳароратли ёмғирсан,
тош қалб
Орасида қисилган донни,
Ниш ўришга мажбур этасан.
Кўз косаси тўлмоқда ёшга
Суғораё деб, у мурғак жонни —
Ўзгуликқа дид бўлди Ватаң,

ЯНА ТИНГЛАМАДИ

Яна тингламади мени халойиқ,
Яна эътиборсиз қолди сўзларинг.
Нега юбординг сен, мени худойим —
Пайгамбар санайди булар ўзларинг.
Сенга шубҳа қилган, тан олмаган зот
Менга шубҳани ҳам лозим кўрмайди.
Муъжиза кўрсатиб турмасанг бот-бот
Оддий йўриғингга асло юрмайди.
Мен-ку вазифамни ўтайвераман,
Сўзлайман бахш этиб ҳаққа ўзимни.
Оломон тарқалгач, тутдай тераман
Улар топтаб кетган сенинг сўзингни.

КЕЧИККАН ОЛҚИШ

Мен

Ҳақиқат камалагидан

Отилгувчи бир ўқ бўлсайдим,

Сўзсиз учар эдим нишонга.

Сўрамасдим

Сабаб, мақсадни.

Қўзим юмиб учардим фақат

То нишонга

Қадалмагунча.

Батан!

Сенга ўрилман холос,

Адолатга эса бир қулманг —

Сенга шараф айтмадим ҳануз.

Сен шарафга лойиқсан бугун —

Мен тайёрман

Ўқ бўлишга ҳам.

ДАШТ ГУЛЛАРИ

Мен гулларни яхши кўраман —

Ёввойи ва эркин гулларни.

Даштда

денгиз бўлиб гайқалар улар.

Олам кенгаяди,

Олам ҳадсиз кенгаяр даштда,

Рангдор тўлқинларда эркин сўзсангиз.

Димоғингиз

дашт гулларини овозин сезар ...

Бир ён заъфар,

бир ён нафармон,

бир ён оппоқ,

бир ён қизғалдоқ ...

Яна кўплаб ранглар намоеън

бўлар шаффоф юрагингизда —

сиз дашт гули бўлиб қоласиз.

Дашт гуллари

Юрагимда барқ ураётир:

Қизил, сариқ, пушти, оқ ...

ЛОРКА ҲАҚИДА ҚҶШИҚЛАР

I

Айданамар!
Кўз ёшларинг оқар шашқатор,
Қандай ғаминг бор?!

(Ваҳоланки ёнингдаги тош
берар ғамга дош).

Сен йиғлайсан, фақат йиғлайсан
Бу кўзларинг неларга гувох.
Кўрганларнинг бағрин тийғлайсан,
Бизни эт огоҳ.

Қандай сирлар бунда кечганди,
Бир пас овун — сўзлаб бер бизга.
Тонгми, кундуз, тунда кечганди
Майли йиғлаб-бўзлаб кир сўзга.

Айданамар!
Кўз ёшларинг оқар шашқатор
Қандай ғаминг бор?!
Сенга таскин—тасалли бекор —
Кўз ёшинг бисёр
Айданамар.

II

Август.
Жазирама август
Кечмоқда ...
... Езнинг сўнгги оловли боши ...
Булоқ ёшин Қуёш ичмоқда,
Тарс ёрилар бу сабр тоши.

Тунда нафас олар ютоқиб,
Сўнг булоққа интилар секин.
Орзу қилар кетмоқни, оқиб
Булоққа ҳеч етолмас лекин ...
Тарс ёрилар бу сабр тоши ...

Алмашар куп-тун-кун. Алмашар ...
Қуёш қачон чиқиб, қачон ботади?!
Кунлар шошар, бу тунлар шошар
Тош ҳамон жойида ётади.
Тарс ёрилар бу сабр тоши.

III

Бу — муҳаббат.
Муҳаббатнинг тақозоси —
жасоратдир — бу.
Қурбонлиқдир — ўз жонингни
бахшида этмоқ.
Энг қайғули қувончдир бу.

Шеъринг номи...
Ҳеч бир нарса ҳисоб эмас
Ҳатто ʋлим ҳам.
Бир қайиқда тўрт кишимиз —
Туртта тирик жон
Дунёдаги бор ишиниз —
Фармони виждон.
Халқ бошига зиё сепган
Кекса муаллим
Ва икки зот — иккиси ҳам
Зиёлидирким
Мендан сўнги сўз қутишар,
далдаги бир сўз
Узларини унуттишар
Менга тикиб кўз...
Оҳ, қанотлар бўлсайди бизда

ʋлимларни доғда қўйиб
Учиб кетардик.
Оҳ, қанотлар бўлсайди сўзда
Уша узоқ денгизларга
тезда етардик.
Қайиқ бизни элтолмайди
Мовий денгизга,
Тўфон бунда қутуради эркин.
Эҳ қанотлар бўлсайди бизда
ʋлимларни енгмоқлик учун.

Бир пас овулар осмон сарғайган чечакларни,
Қудуқларнинг тубида қуриб қолган кўз ёши.
Булоқлардан сирқирар ташина лаб эртаклари,
Нураб борар кун-боқун тоғларнинг ҳам бардоши.

Кекса замон манглайи тўлиб кетган ажинга,
Ҳамон кекса овчини таъқиб этар хавотир.
Ўзи қонни смирман жониворларга ачингай
Ва йиғлайди ҳир кеча ёнлар ҳамон қародир.

Томар бир-бир соатлар,
Оқиб кетар йироққа
Дардларини солади
Сахро кўҳна чироққа.

Бир пас овулар осмон сарғайган чечакларни
Ва мақсадсиз кезади елини пуч оқ булут,
Кўҳна сардобаларда қум кўмган челақларни
Аллалайди—алдайди сахрога тўлган сукут.

Бир ҳовуч қум — бир кундуз
Бу — замоннинг оқ сочи.
Кетиб борадир бе сўз
Қуруқ ғамнинг оғочи.

Бир пас овулар осмон сарғайган чечакларни
Овозида ёмғирнинг кулгулари бор каби.
Уфқда-чи, кўринар қуюннинг этаклари
Титраб кетар қўрқўвдан ўмидвор чечак лаби.

ЎСЛАВИК ШИКОВИЧНИНГ АЛАҲЛАШИ

Ҳа!

Севаман ўша «Малла»ни!

Ҳа, у гўзал,

топилмас гўзал!

Она! Энди айтма аллаин,

айтмагинл матал!

Она, мени сен тушунасан,

Дардим сенга айтаман холос;

Хатларимни от тугунчадан

ёнсин шў... қороз.

Маша!!

Пинна!? Бу қандай олов?!

Ўқиб келар қордан йўл очиб.

Юр, йиғлама, ёшни арт дарров

кетамиз қочиб.

Яна қамаб қўйинсар,

Тамом.

Яна онам йиғлар, бечора...

Яна ўша ҳангоа — Атом...

Сезмаса, зора...

Сув беринглар!

Сув, сув...

Наққадим!

Ана тиниқ анҳор,

Муздайин...

Сен ҳам олтин сочларингни юр,

Маша, шў зайил:

Янги йил ҳам расво бўлади!

Ўлма қилиб қўйдим мен.

Ахмоқ?

Энди йиғитларнинг олдига

Бораман қанлоқ?!

Уф!

Сув беринг мефта,

сув беринг!

Муздеккина сув...

БОҒЛАР СИР АЙТАДИ

.. Тўйларни шеър ва газаллар билан орасталаб, меҳмон ва мезбонлар кўнглини хўшлаб, микрофонни кўлига ўшлаб, ширин сўзини халқига сўйлаб, дардларини пинҳона ўйлаб юрган Мамашариф тоға бир кун мутаассир бўлиб, кўзларига ёш тўлиб шундай сўзлади, сўзламади гўё бўзлади:

Ёнбошлаб, соқолни силаган-ча қир,
Жим қулоқ тутлади айтар сўзимга,
Боғлар қулоғимга сир айтади, сир
Бу сир қалқиб чиқар аввал кўзимга.

Сездим —
аёлларда чайқалиб ғамда
Меҳримни кутади бу кун ғаллазор
Сўз эмас, дард оқар
битмас ярамдан —

Ташна бу дийдага ёгмас экан қор..

Сездим —
болалар ҳам шўхлигин қўяр,
Бир қоп сомон учун уйқудан қолиб
Дарсларни шунчаки

ўйинга йўяр,

Манфаат мактабин сабоғин олиб..

Сездим —

Ҳақиқатни кўмиб қорозга

Чунтаги қарздор бўлмаган — мумтоз

«А» — деб, жим қолишар

Боқолмай кўзга

«Б» — деб давом этган

мардлар жуда ози

Ўрташиб, ўрташиб сўз айтаман, сўз

Фарзандлар кўксинда унмасин таъма

Виждон гофил бўлса,

ичганимиз тўз —

Ризқимиз эмасдир, бу —

бизга таъна!

Бугун ғазалларга айланмас тилим,

Бугун мадҳияга йўқдир эътиمود.

Ортиқ бўлиб қолди иккала қўлим,

Ортиқ бўлиб қолди орзуга қанот

Ёнбошлаб, соқолни снлаганча қяр

Жимгина сўзимни маъқуллар бу кун

Бугун обрўйингга етказиб футур,

Равнақингни ўйлаб ёндим бетутун.

Бошлар эгилмасин, йитмасин виждон

Киндик қони томган маскан биттадир.

Мени ҳижолатдан қутқар онажон —

Боглар қулоғимга сир айтмоқда, сир..

ТУН ТАРОНАЛАРИ

Тарона чалинар узун ва маҳзун,
Бу куйни чалмоқда қайси ғамгини жини?
Чалар шодлигинини этай деб, забун,
Е менинг ғамимни аритмоқ учун.

Тарона йнглайди — чекар оҳ-воҳ:
Тун бўйи рўй берар минг битта гуноҳ
Мени боғлаб қўйдинг бўлгин деб, гувоҳ
Инглар куй: бу—дугоҳ, бу—сегоҳ... бу—моҳ:

Ой чиқди осмонга, куй таранглашди —
Япроқлар шивирн унга тенглашди,
Юлдузлар ҳайратдан хўп аланглашди
Шижоят кўз ёшини тўкди — англашди.

Барглар жим қолшди оғир хўрсиниб,
Ой ҳам ботиб кетди бу куйдан синиб,
Қайси гул шоҳида бламам беркинни
Чаҳ-чаҳлаб юборди сандувоч кулиб.

Эврилди ғам шодлик таронасига,
Қуёш чиқиб келди шукронасига,
Сен секин бош эгдинг дур донасига
Мен таъзим айладим нур онасига.

Тарона чалинар узун ва қувноқ
Кўзинг оч-оламга табассум-ла боқ;
Севги маъбудаси чалмоқда, ўйғоқ
Ҳали кун узоқдир, узоқдир, узоқ.

Раиф ПАРФИГА

Бир фикр ахтардим ўзимга
Сендан,
Топмадим.
Бу олам қорайди кўзимга
Қовоғимни ёпмадим.
Жабрлар занжири
Бўйнимда,
Ситамлар кўксимга
Муштлайди.
Оқ —
Қора,
оқ —
қора тириклик ...
Рангасвир қайларга
Пўқолади?!
Рангларку
Оқликда яширин,
Юракдан ўтганда
Қўрнар.
Билолмай
Қоралик рангларин
Юрак кўп ўринар,
Ўринар ...
Ҳаммамиз ташнамиз
Зиёга.
Еруғлик—рангларинг онаси
Қоп-қора кўринган дунёга
Нур бўлар шоирнинг
Ноласи!
Бу олам оҳ-дардин
Кўзимга яширдим,
Ўзимни ахтардим,
Ўзимни ...

ЕШ СИРТЛОН ИЗТИРОБИ ҲАҚИДА БАЛЛАДА

..Азоб билан кўтарилди ой,
Зулмат алам билан чекилди.
Уйқусираб қичқирди хўроз
Тулки сояларга бекинди,
Онда-сонда чигиртка саси
Сукунатга ямоқ солади,
Уйқудаги қишлоқ нафаси
Хотиржам ва текис олади.
Ҳидлар, ранглар каби саноқсиз
Ранглар каби таъсир этади.
Тунлек қора-тун каби рангсиз
Бир ҳид тундек басир этади.
Ҳажонда туклар ҳурпайиб,
Бадан совиб, қон қизир, Ажаб...?
Кириб келар ҳидлар ҳумрайиб
Димоғингни ёргудек, ўртаб.
Ҳидлар мейи чорлар, шоширар...
Ҳидлар довул қоқар майдонда
Гоҳ тимдалар гоҳо осилар

Сўнг умидсиз кетар, армонда.
Ҳар тун такрор бўлар ўшбу ҳол
Ҳар тун ғазаб ортар бу ҳидга.
Шаклсиз ва рангсиз бир савол
Ғайрат бўлиб сингар вужудга.
О! Биламан «қўриқчи қафас»
Торлик қилиб қолар бир кунни
Шунда бу ҳид яқин келса бас!
Шаклин, тўсин кўраман уни!
Ҳидлар етиб келар, ҳар кеч
Азоб билан кўтарилар ой.
Қуёш чиқиб тонг ёришгунча
Ёрдам сўраб чинқиради сой.
Мен қафасдан чиқолмай гаранг,
У қафасга киролмас, афсус..
Мана яна ёришмоқда тонг,
Эртагача лайр, тунги ҳис.

М А С Л А К

У келар. Хаёлинг шамолдек шитоб
Эгилган бошини сийпалаб ўтар.
Келар, қўлларида титрайди офтоб
Шу қўллар оҳиста қўлингдан тутар..
--«Салом»—деб, жилмаяр
боқар ётсираб.
Қўзларда савол ҳам жавоб ҳам
Аниқ.
Не замон келгандинг
биз сўзни асраб,
Кул бўлиб кетмабди юракда ёниб
Олов тикналади бўғзингга:
— Маъбуд!
Сенга топинмоқчи эдим..
Мен ... бугун
Қилган гуноҳимни бир умр унут
Кечир сенга жафо
Қилганим учун!!
У яна ёнингга келди,
Ажабо?!.
Гўё ўтиб кетган баҳордек,
Яшшаб..
Сочинг оқларини қорайтди сабо,
Рўҳинг олиб кетди ёшликка бошлаб..
Инсон ўз қалбига ташласа назар
Сезса муҳаббатсиз яшолмаслигини,
Ифлос ҳаёллардан этарди

Ҳазар

Нурдан тўқир эди асл маслагин.

Жафодан ўртанма

Жафокаш юрак,

Вафоли дунёга вафоли ёр бўл.

Бу қадим дунёга

Муҳаббат керак,

Керак садоқатли

Ва дардкани ўғил!

Секин юриб келар севикли аёл,

Келар.

Хаёлларинг учар у томон.

Кўзларида кулар жазоб ва савол:

«Муҳаббат—кўзингда қалқиб турган жон!?»

Пешвоз чиқ, эй замон

Хар он, ҳар соат,

Шикли юраклардир —

Сен учун ҳайкал!

Сенга шукр айтиб яшасня,

Фақат

Ким бахтни яратса

ва берса сайқал!

Ҳ А Қ И Қ А Т

Мен бу фильми бир марта кўрганман. Номи ҳам, қаерда ва қачон кўрганим ҳам, қахрамонлар исми ҳам ва ҳатто воқеалар занжири ҳам ёдимда эмас. Фақат... фақат ёдимда қолгани— йиглаб юборгандим ўшанда.

Кўриб туйгуларда яланғоч ҳақиқатни,

I

Бу—май эмас. Қуёшнинг қони,
Қалаҳ-қадах эмас. юрагим.
Чайнаб ташлай жонсиз забонни.
Ким ҳам ундан савол сўрар, ким?!

Бир заррага тўплаб жахонни.
Кўзларимга беркитиб қўйдинг.
Чайнаб ташлай жонсиз забонни —
Сўзларимни ёлғонга йўйдинг.

Тўкилмасин қуёшнинг қони,
Кўй, синмасин биллур юрагим,
Ичаверай аччиқ дунёни.

Кўз олдимда турсин суратинг,
Фарқлай билай сендан рўёни,
Ёлғиз сенга бордир керагим...:

II

Ёлғиз сенга керакман жуда!
О. менга ҳам ёлғиз сен керак!
Дарахтлар ҳам ҳали уйқуда,
Мижғовланиб Қиш сўйлар эртақ:

«Бор экан—у, йўқ экан, ёлғиз
Қора ўрмон ичра мунғайиб,
Яшар экан қари ялмоғиз,
Гоҳ кўриниб, гоҳ бўлиб ғойиб.

У яшаркан умридан безор —
Ҳеч қаерга чиқолмас уйдаи,
Чунки ўйиб босиб ётар қор...»

Мудроқ кўзинг оч, сен ҳам уйғон,
Бунча узоқ ўхлама, ойим!
Ахир, менга кераксан ҳар он!

III

Ҳар он сени сўроқлаб, толиб,
Шоҳларнингга жумбоқ иламан.
Оёғингга Замиини ёпиб,
Юлдузларни япроқ қиламан.

Ўқ томирнинг Замин қаърида,
Шоҳларнингга сайрар туйғулар.
Юрагимнинг титроқларида
Жон беради ўлмас қайғулар.

Томирингда қон бўлтайин, қон
Олов ташиб вужудинг бўйлаб,
Сеза олай ўзимни инсон!

Томирингда оқавер ўйнаб,
Забонимга ато этгил жон —
Ҳуморидан чиқайини куйлаб...

«ҚОҒОЗ...»

Қоғоз ...

Балки, ёзмаслигим керакдир - чига ...

Қаердадир, кимдир шү соат

Тош деворга ёзаётгандир?!
Қалам ...

Балки, ушлашим ҳам лозим эмасдир ...

Кимдир ҳозир

Тирноқлари кўчиб кетгунча

Бармоқ билан чизаётгандир? .
Юрак!

Сен ҳам жим тургил бир: —

Гўлга ташбеҳ изламагил, бас!

Ватаним, деб, халқим деб, бу пайт

Қаердадир, қай бир шоирнинг

Юрақ-бағри ёнаётгандир...

Қирқ кокилинг

Қирқта жонга

дор бўлса,

Иўлларингда

қирқта йигит

зөр бўлса,

Агар сенда

раҳму шафқат

бор бўлса,

Коккилингги

қирқ битта қил,

азизим!

Энг биринчи

жон - берайин

мен, ўзин!

Б А З И С

Вақт лашкари ўтиб боради
Гўёки мен йўлдаги тошман.
Нағал зарби бошни ёради —
Айриламам бу қаттиқ бошдан.

Вақт лашкари ўтиб боради,
Зарра-зарра қумдир вужудим.
Совуқ қалбим пора-порадир —
Бугун кимман, кеча ким эдим?!

Вақт лашкари ўтиб боради,
Ҳоки туроб кўкеимни ээйби
Ва бир кунни тўпроқ ёради
Жангари гул Баҳорни сезиб...

«МАЙСАЛАР КЎМАДИ»

Майсалар кўмади буткул бошимни —
Етибман осмонга сўзсиз тикилиб,
Гуллар чайқалади юксак-юксакда.
Чўмоли артади кўздан ёшимни —

Мени ўз қавмига тенг-қардоби билиб,
Ғамлар шўдринг каби эрир юракда...
Олам дарахтида битта кўртакдек
Осмонга интилар вужудим, руҳим —

Бошимдан айланиб ўтар фасллар...
Ҳар япроқ ҳаёти ажиб эртақдир —
Дарахтнинг бўйига бўй қўшади жим,
Кўз чори сарғариб тўқилса ҳам гар.

«МЕНАМ МАЖНУННАМО...»

Менам Мажнуннамо бўлдим ўшал Лайлога етмасдан,
Куйида бир гадо бўлдим ўшал Узрога етмасдан,
Гамин баҳрига жо бўлдим, ўшал Зухрога етмасдан,
Асири Карбало бўлдим ўшал дарёга етмасдан,
Ки Машрабдек адо бўлдим ўшал дунёга етмасдан.

Соғинсам, кўрмагим душвор-ютарман ҳажр хитобини,
Кўзим турт йўлларида зор кўтарман васли обини,
Умидвор айламас дийдор, кўтармас иштибоҳийни,
Мудом дилда этиб такрор кетар чоғин жавобини,
Севибман, ҳоки-по бўлдим гули зебога етмасдан.

Қаён борсам кўзим гирён—бу дардим ошкор бўлғай,
Бошимдан хўш кетиб, курсам, кўзимда еш қатор булғай,
Асо тутсамда илкимда, они курганда тор бўлғай,
Тирилсам қайси мажлисда—ўшал мажлисда ёр булғай
Бугун жондин жудо бўлдим Масеҳ Исога етмасдан.

Умид қилган эдим; бир кун, саодатга етурман, деб;
Висоли кишвари гардун—фароғатга етурман, деб,
Лаби кавсар, юзи гулгун—малоҳатга етурман, деб,
Тажалли айлағай, ҳар тун—мукофотга етурман, деб,
Ениб барқдек зиё бўлдим қамар сиймога етмасдан.

Қўлимдан келмағай дўстим гулимдан дил узолмасман,
Висоли риштасин уздим, амо кингул узолмасман,
Фироқи дафтарин туздим тирикман, бил, тузалмасман,
Тирикликдан чўнон бездим-ки, умримни чўзолмасман,
Бир дарди бедаво бўлдим, тиғи буррога етмасдан.

Утиз йил олганим ёлқин сабоғимдан садо келсин,,
Олмос ўқ солганим олтин садоғимда садо келсин,
Қировда толганим халқим—гувоҳимдан садо келсин,
Бировда қолганим, балким, гуноҳимдан садо келсин,,
Ажаб қаввал садо бўлдим азал маъвога етмасдан,

«НОРОЗИ ЭМАСМИЗ.»

Норози эмасмиз

Ешлигимизнинг

Силлиқ, сокин ўтмаганидан.

Ҳаёт фақат шодлик

Ва мамнунлик тутмади бизга.

Айрилиқда,

Висолдан бенасиб,

Улгура олмасдан бахт улушига,

Умидворлик билан

Қурбон қилдик ёшлигимизни!

ЎТТИЗ ЕТТИНЧИ

Арқон олиб келинг!
Янги дор тикинг!
Уни яна осинг қайтадан!
Қонун?!
Қандай қонун?! Бошини тиқинг
дорнинг халқасига. Сизга айтаман!

Яна узилдими?
Наҳотки битта
Қўтара олғувчи арқон топилмас?
Унда бошин чопинг ё ёқинг ўтда!
Қўмсақ қўмилмасми, чопсақ чопилмас?!

Майли унда юртдан бадарға қилинг!
Тўрт томони — қибла,
Йўқолсин қўздан!
Лекин аввал юлиб олингиз тилин —
Жони — сўз.
Улади айрилса сўздан,

«Улмингиздан бурун ўлинг!»
Юсуф Ҳамадоний

СУКУТ ВОДИЙСИ

Ҳеч нарса ўзгармас, ҳеч нарса йитмас—
Девлар ўз форни ташлаб кетмайди,
Қон йиғлаб кўр бўлган бандилар кетмас.
Уларнинг арз-доди кўкка етмайди.

Оқариб кўринган устихонлар ҳам
Шундай ётаверар—ҳеч кимса кўммас,
Водийда сукунат бўлаверар жам,
Бирон-бир эрк қўши учмас ҳам қўнмас.

Бунда оққан дарё кўзлар ёшлар,
Бундаги ҳар бўлоқ заҳри қотил-ғам.
Оқарган ҳар бир тош қулнинг бошидир,
Кўкарган ҳар дарахт—гуноҳкор одам.

«Бу водийда гиёҳ бўлма»—демадим,
«Бу водийда тош бўл!»—деганим ҳам йўқ.
Бу водийда фақат дев бўлмоқ — удум
Еки бўлмоқ мумкин энг чуқур қудуқ.

Сукут водийсига келма ҳақпарасг,
Бунда сен—бегона, бунда сен—душман.
Асло уча кўрма булутлардан паст,
Ахир сен дев эмас оддий бир қўнсан.

РАНГДОР ОСМОН

Киш чилласин изғиринида
Бўз жилдларга солиб китобни,
Қорга ботиб уйга қайтардик
Қувлаб, кўринмаган офтобни.
Кўклам келиб, ёғса ёмғирлар
Кўрар эдик рангдор оёмонни
Ҳасан-Ҳусан бадқирди сирли
Оқизишиб ранг-баранг қонни.
Туғиларди қора тумаяқ
Вика момо эртақларида,
Алп йиғитлар чопарди удоқ
Катта қирнинг этакларида.
Чўдоқ, майиб чоллар кўп эди
Ва кўп эди туршак кампирлар,
Визинг ёрмак доим тўп эди,
Бу оламда кўп эди сирлар...
Қишлар ўтди, ўтди кўкламлар
Катта сойдан қанча сел оқди.
Эсдан чиқди не-не аламлар,
Не барнолар дилга ўт ўкди.
Гармселлар оқди шовуллаб,
Қуюнларда учди қамғоқлар
Тушларимга кирди ловчуллаб
Кизгалдоқлар унган кирғоқлар.
Урушдан «соғ» кайтган ногирон
Чоллар даштни боғ қилли бир-бир...
(Улар борми кишлоқда ҳамон,
Еки боғлар қолдими сағир?!
Омоч тиши ун қилиб тортган
Лалми ерлар кетдими бойиб?
Уловига ун, бундой ортган
Иўловчилар бўлдимми ғойиб?
Юсуф домла! Ўғитларингиз
Ҳаммамизга сингмади, афсус!
Ахир бизлар — ўғилларингиз
Ўзгани ҳам тинглардик бесўз.)

Келажакни оқ рангда чизиб
Коммунизм — оппоқ — дедингиз;
Ҳаётдан-чи чиқарди сизиб
Қора ранглар. Билмасмидингиз?
Тегирмонлар ҳамон бутундек —
Юк ортмоқлаб келмоқда харлар.
Соч-сушурги, қўли ўтиндек
Сўк капалаб елмоқда хорлар.
Ҳамон баҳор келар гуркираб
Ёмғирлардан ялтирар осмон.
Кўёш нури бағрида асраб
Хасан-Хусан беринмоқта жон.
Қизилда ҳам кўкарган ўтдир —
Даштнинг қақроқ қум ўрдасида.
Камалакда ҳамма ранг бутдир
Осмон билан Ер ўртасида.
Урушдан «соғ» қайтган чўлоқлар.
Урчуқ тутган момолар — Ватан,
Ҳаспиринлар — шалманг қўлоқлар.
Жамалаксоч. барғолар — Ватан,
Исмалоқсой этакларини
Кезмаганлар бу юртра камдир.
Бика момо эртақларини
Тинглаганлар бугун Ватандир.
Такрор-такрор келеди кўклам;
Адирларда чопилар улоқ.
Бика момо айтолмаса ҳам
Тўғилмоқда Қора тумалоқ.
Девлар найча зарбидан титраб
Осмонларга ҳаволаб кетар.
Камалагин Заминга тираб
Баҳор бугун эрталар айтар.
Кейин гаримселлар шовуллар,
Кўюнларда чирпирир қамғоқ.
Тушларимга кирар ловуллаб,
Ловилардан безанган қирғоқ.

УМИД ДАРАХТИ

Ҳа биламан,
Нималарни ўйлаяпсан —
Равшандир кундай ...
Мен ҳам шундай —
Сўз тополмай,
Гўл тополмай —
Сени тополмай
Кўзларимга келган ёши
Беркита олмай
Ё қўл силтаб унита қолмай
Еяғиз Умид дарахтига
Суяниб қолдим ...

У гуллайди ...
Билмасман қачон?!
Ҳосил тугар — жаннатий мева ...
Шунга қадар чиқмай турса жон,
Ҳаёт давом этар мангуга.
Сенга раҳмат —
Парваришладинг
Сувлар қуйдинг кунда-кун ядо.
Сен биларсан ва билар худо.
Мени ўша суяб турганин
Қўй, гапирма.

Майли гапирма,
Фақат тезроқ ёнимга шошил!
Кўз ололмай қолсам, юз бурма —
Юзинг—ўша дарахтдаги гул.
Ҳа биламан сўзламасанг ҳам.
Ҳаёлингдан нелар кечганин
Мени суяб турган бу дарахт
Кўз ёшингдан сувлар ичганин.

Гулни кўрсам, шукур қиламан —
Жамолингга тўймасман, қараб.
Сен биласан ва мен биламан —
Умид бизни турибди асраб

МАХБУС

Ҳеч нарсани билмайди дема.
Менинг ҳам ёнимда яшаётган зот.
И. Ғашбек,

У билади.

Бу ҳам билади.

Мурувватлар қилишар бизга —

Сен жилмайиб турсанг бўлади.

Тўн қийгизсам бўлар мен сўзга.

Таъна қилмас, қилмаслар таъкиб

Хатто эслашмайди «ўтган» гапларни.

Жилмаямиз юракни ёкиб,

Сўзлашамиз ёниб «дафтар»ни.

Суратимиз шундай кун кўрар,

Сийратимиз кўрмас Қўбшни.

Кун, ўзв-нун ҳаёллар сўрар

Ич-ичига ютганча ёшни.

Сийратимиз юракда маҳбус —

Бир умрга маҳкўм этилган.

Баъзан наъра тортади тўйқус —

Этчимолки исён этилган? ..

Йўқ!

Исёнга асло имкон йўқ —

Киприк қоқмас Анзеша—посбон.

Шу сабабли суратда жон йўқ,

Шу сабабли сийратда забон.

Қалб деворин қоқаман секин.

Сўнг кутаман жавобинг интиқ.

Овозингдан топаман таскин

Демак борсан илнжим—эй, ишқ!

«ЯРАТГАНИМ, БИРИ-БОРСАН...»

Яратганим, биру борсан, ишқ лавҳини насиб эт!
Менга ишқда Мажнун каби бир мавқени насиб эт!

Ҳазор тортдим ҳижрон оҳин, шукр сенга ягона,
Ҳар минг оҳда бир бор, майли, ноз завқини насиб эт!

Қиш дийдамини баҳор этдинг—униб чиқди гул-чечак,
Шу чечакнинг эркалигин — ҳур шавқини насиб эт!

Ошиқда бир армон бўлар—маъшуқасини висоли,
Дийдорини ҳар он кўрсат, сўз товшини насиб эт!

Ҳар нарсага қодир эгам, сендан ёлғиз умидим,
Не қилсанг қил, қул Ҳотамга гуллов кўнини насиб эт!

«ХУРМО ЛАБЛАРИНГДА...»

«Хурмо лабларингда эриб кетди дард
Шабнам бўсаларда ҳаёлий дунё
Кел, энди кўзимнинг ёшларини арт,
Тугади, туганмас
Кўринган савдо!

Кўлларинг оловдир...
Пешонамга бос!
Муздек пешонамдан оқсин ғам чак-чак
Кўкарсин майсалар, очилсин қийғос
Тугади туганмас
Кўринган эртақ!

Сувдек чўлдираган сочларинг—чилтор
Оқар оҳангида мажнунваши бу рух,
Олдинда висолга йўрилган йўл бор
Тугади, туганмас
Кўринган андуҳ!

Бизни кутиб турар зарқанот дудул,
Бизни орзу юртига учармиз шодон» —
Десайдим, бир кунни очилиб гул-гул
Тугаса, туганмас
Кўринган ҳижрон.

ҲИЖРОН ТҶРТЛИКЛАРИ

Чўзиб нима қилдим сўзларни:
Айбламагил, боқсам кўзларни.
Сени яхши кўраман, — дедим,
Ва ҳаётим буткул ўзгарди.

Сўз топмадим юракка боғлиқ,
Уша айтган сўзимдан ўзга.
Мен умримни қилдим қурбонлиқ
Айтилган шу бир оғиз сўзга.

Сен рақсга тушдинг мен учун —
Далда бердинг ташаккур, гулим!
Ушбу сеҳр кўрсатди кучини —
Мендан яна четлашди ўлим.

Димоғимда йнғилар йиғи,
Томоғимда ҳижроннинг тиғи,
Ҳар кеч, ҳар тун билинаверар
Ёнимда сен—Бахтнинг йўқлиғи.

Сен билмайсан — тунлар кўп узоқ.
Кўп узоқдир сенга элтар йўл.
Тонгга қадар ўчмайди чироқ,
Тонгга қадар ўтади бир йил.

Агар худо ишқ берса кимга
Бермасин у бизга бергандик.
Биз юракни боғлаб тилсимга
Кулиб йиғламоққа ўргандик.

БОБУР ҲАЗАЛИГА МУҲАММАС

«Гулимдан топғамен далда, дилим очсам», — деб, ўйларди!;
Сенга дардимни арз этдим магар, ошди яна дардим—
Ки джрон даштида қолгон ўшал Мажнунга ўхшардим,
Ҳазон япроғи янглиғ гул юзиниғ ҳажрида сарғардим
Кўриб раҳм айлагил, эй лоларўҳ, бу чехраи зардим.

Дилимдан алқадим гоҳ мола, деб, гоҳи атаб наргиз,
Кўзимнинг устига қўйдим жаҳолатда десангда сўз,
Бутун жону жаҳонини асир этди кўзиниғ ёлғиз,
Сен, эй, гул, қўймаднинг саркашлигинини сарвдеи ҳаргиз;
Оёғингга тушиб барги ҳазондек қанча ёлбордим.

Соғинчда сочга оқ тушди, бўлиб ҳажрингда қаддим дол,
Бирор тал кулмади менга кноран, нозли ул иқбол,
Юзиниғда ғамни курман, ҳеч, не ғам булса юзимга сол
Латофат гулшанида гул каон сен созу ҳуррам қол
Мен арчи даҳр боғидан ҳазон япроғидек бордим.

Бу кун остонангда бош қўймоғим душвор — ғаним турда,
Асалдек суҳбатингдан баҳраманд ҳар турфа хил мурда,
Азиз исминиғ мудом такрор тилу, дил ҳам тафаккурда,
Ҳазондек қон ёшим сорниғ юзимдан эл такафурда,
Баҳор ранги биҳамдуллоҳ улусдин ўзни қутқардим.

Муҳаббатла очилган кўз бу оламда ёпилмайдир,
Муҳаббат гулхани ўчмас, сабаб ҳеч вақт ёқилмайдир,
Синар сабрини ёр, билгай садоқат ҳеч сотилмайдир,
Не тоъледур менгаким ахтари бахтим топилмайдир,
Фалак авроқини ҳар неча ким дафтардин ахтардим.

Ҳалойиқдан яшармам ишқ ўтин ҳаргиз таратгай нур,
Бу ишқ саҳросидан топдим баҳоси йўқ ажиб бир дур,
Эй, Ҳоғам, этмади тақдир у гулки, бўлса ҳам манзур;
Улуснинг таъну таърифи менга, Бобур баробардир,
Бу оламда ўзимни чун ёмон, яхшидин «ткардим».

Бу ерда турфа хил тоқлар ўсади,
 Олмалар ўсади,
 Гилослар ўсар..?
 Номли, номсиз гиёҳлар ўсар..!
 Янтоқ, ҳам, қуврай ҳам
 Қизилқулоқ ҳам..?
 Ўсимлик номини ололган барча
 Утлар, бўталар
 ва албатта дарахтлар ўсар :
 Лекин ҳайронман, нега
 Утларга ўхшаган,
бўталар каби,
 дарахтлардек турфа одамлар
 ўстиришга интилар мудом
Бу ерда ўсишга
 ҳаққи бўлмаган
 ёмонликларни?!

Э Т Ю Д

(Устозга)

Пуфлар иссиқ нафасини Дашт,
Зўрға титраб қўяр ўт-ўлан.
Қалб қўримсиз ўтларга туташ
Туғилган шулар билан.

Титраб қўяр эринчоқ елда
Мингбош — мингта кўзли дашт гули.
Сайрай бошлар хотира дилда —
Болаликнинг булбули.

Сайрар мингта кўзга термулиб,
Кун бошида турадир котиб.
Мингбош секин чайқалар кулиб,
Силкипар қўл-қаноти.

Иссиқ тафтин туфлар Дашт, пуфлар —
Сокинликда мингта оҳанг бор.
Сокин титрар кун бўйи зулфлар —
Кетиб борадир Баҳор.и

П О Р Т Р Е Т

Узун келбат ва тунд башара ...
Битта қўлда ёниб турган чўғ
Акинчи қўл кўринмас — хира
Лекин аниқ: унда гугурт йўқ.

Шоир секин сўзлар, —
Шеър ўқир.
Маънос кўзи халққа тикилган.
Эшитмас қар,
Кўролмас сўқир,
Сақовларнинг оғзи тикилган.

Жўлмайинга уринмас шоир,
Зеро айтар дардли, дардли сўз.
Кимдир уни тинглар бари—бир,
Кимдир унга тикиб турар кўз.

«СЕНИНГ НАЗАРИНГДА...»

Сенинг назарингда кўркам бўлсайдим,
Сенинг назарингда бўлсайтим оқил —
Сенинг назарингда юрган бўлсайтим
Ўзимни бахтиёр санардим, эй гўл!

Сенга ташвинг эмас, шодлик келтирсам,
Ой юзингни ойдин кўролсам нукул,
Кулинг эканлигим ҳар он биллирсам,
Ўзимни бахтиёр санардим, эй гўл!

Менга тошлар отсанг, ханжарлар урсанг,
Кабричларинг билан этсангда малум,
Ҳар тун тушларингда эокалаб турсанг
Ўзимни бахтиёр санардим, эй гўл!

Кирк йил пинҳон тутмин ишқини аёл —
Бардошлар тиларман оллоҳдан кирк йил,
Севишинг билсайдим, ўлсам ҳам ал ҳол,
Ўзимни бахтиёр санардим, эй гўл!

«ЗАМОН ТИНЧИБ ҚОЛДИ...»

Замон тинчиб қолди—тесап-чи,
Гарчи Замин чайкалиб туради,
Гарчи сувни лойкатади наҳанг,
Ахир сувни тиник делдинг-ку,
Ўқ дейсанда наҳангларни ҳам,

«БУ ЭСКИ УЙ...»

Бу — эски уй

бу — эски кўча...

Бу ҳам эски ариқ, сув...

Бу ерларда бўлгандим кеча...

Кеча...

Бугун эмас.

Утди у.

Ариқда оқмоқда бўтана.

Қари тол ҳам турибди

бугун.

Ўз ўрнида ҳаммаси,

ана.

Бироқ, йўқмиз

икқимиз бугун.

Нигоҳим сенга эргашгай мисоли соядек ҳамроҳ,
Ақл ҳукмига бўйсунмас—ўжар, девона-ю гўмроҳ.

Фалак тоқнда ёлғиздир тўлни ой—севги маъбуди,
Бу одам ҳайлида сенсан нигоҳим боғлаган чин моҳ.

Кечиргил ой, нигоҳимни узарга йўқ мажол ҳаргиз;
Агар-чи ётмагай эрдим нигоҳингга бўлиб муштеқ.

Твшундим: менга қиймапти худо васлинг сафосини,
Фақат ёлғиз ўтинчим—боқ, кўзимга тез-тезу, роҳ-роҳ.

Агар маҳшаргача етсам боқиб ойдек жамолнингга,
Тиларман то қиёмат ҳам: изи бер, термулай, оллоҳ!

Бил эй Ҳотам, бу оламда нигоҳдир риштаи кўнгил,
Ётургай ёрга оҳингни ҳаёлингдан этиб огоҳ.

Дилим равшанлашур жонон қадди раҳшонингни кўрганда.
Дамн роҳат топур бу жои икки фаттонингни кўрганда.

Изингда долалар ўнгай бирам хўшрўй ҳам бирам хўшбўй,
Илоҳий куй чалур осмон шамси тобонингни кўрганда.

Ўўлинг тушса тараҳҳум қил қувончдан сандувоч кулсин,
Нигоҳлар ҳам бўлур бийрон лаъли хандонингни кўрганда.

Димоғимда муаттар ҳид бу не, зулфингму, райҳонму?
Дамо-дам гуркирар райҳон зулфи райҳонингни кўрганда.

Оёғинг таъриф этмоқлик оҳ, чунон мушкул юмушдирким,
Оҳу, сайгоқ ҳамда жайрон қотур жавлонингни кўрганда.

Рўмолнингга тугиб қўйдинг Ҳотамингнинг илтижосини.
Рўмол еч—айлагил шодон ушбу қурбонингни кўрганда.

ЖОНСИЗ СУВОРИЙ

Жанг майдони.

Гамгини сукунат.:

Халқоб қонлар, бошсиз жасадлар.:

Хориб-толиб кезар ёлғиз от —

От устида жонсиз суғд ётар.

Жанг майдони.

Тун.

Қашқир увлар.:

Қўлмактарда нарчаланар ой.

Гўё оқмай қўйганди сувлар,

Гўё мўзлаб қолган эди сой...

От, кезиннар, ёлғиз, сар-сарн

Ой кузатар осмондан, ёлғиз.:

Мағлуб бўлди бу юрт лашкари,

Қолди ёлғиз суворий.:

Жонсиз.:

Жанг майдони.

Маширқ оқарар.:

От устида тош қотган бургут:

Шамол унинг сочини тарар,

Ва осмонни қоллайди булут.:

Елкасида қилчлар изи, •

Қўкрагига ёв ўқи ботган.

Лекин, очик иккала кўзи.

Ранги оппоқ — гўё совқотган.

Жонсиз, аммо йиқилган эмас —

Эгар узра тин олар бир дам...

Майдонда у қолган экан, бас

У голибдир жонсиз бўлса ҳам!

Шовқин солар кундә, шовқие солар тун.
Биз иккимиз бесўз, биз иккимиз гўнг.
Биз гапириб бўлдик, суюб бўлмадик,
Бизлар яшаб бўлдик, куюб бўлмадик.

Тинмай оқар дарё — тинмай оқар вақт,
Биз иккимиз қиргоқ, биз иккимиз фарқ.
Бизлар оқиб бўлдик, суюб бўлмадик
Бизлар яшаб бўлдик, куюб бўлмадик.

Малонклар чизар суратимизни,
Тақдир деворининг ўнг ва чапига.
Биз иккимиз кўмиб сийратимизни,
Биз иккимиз кўндик заққум гапига.

Соме туриб бўлдик, суюб бўлмадик,
Бизлар ўлиб бўлдик, куюб бўлмадик.

ЧУЛИ ПРОҚ

Воҳ!
Тўхтаб қолар вақт.
Оёқлар юрмайдн —
Замин оёқларнинг остидан
Айланар.
Тиллар айланмайди —
Танглайга ёпишган улар.
Умринг дафтаридан
Ўчириб ташла —
Сахро ўзра қолган изингни.
Чўли проқ —
бефойда сўроқ.
Чунки, гўнгдир у.
Воҳ,
Э, воҳ!

Қ У Р Б

«Шу шеър бўлар тасалли» — дедим,
— Шу шеър бўлар қурбимга мезон».
Мен сен учун туғилган эдим,
Мен сен учун тирикман ҳижрон.

Юрак—юрак эмас, вулқондир,
Қайнаб-тошар унда эҳтирос.
Баҳор ишқи, гул ишқи жондир —
Ки яшиллик сўзларимга хос.

Борми экан меннингдек мафтун,
Ё сенингдек бекарам, бе ўй?!
Ҳижрон мени айлади Мажнун,
Сени эса Лайлодан ҳўшрўй.

Қурбим етса Ҳижрон йиқилгай
Қарамларинг бўлар бе адад.
Ишқ аҳлига бир дoston бўлгай
Сен ортганинг—мен тортганим дард.

«ОНГЛИ ҲАЙВОН ДЕГАНЛАРИ...»

«Онгли ҳайвон» деганлари бу
«Ҳайвоний онг» дегандек бир гап...
«Ҳайвонларнинг онги йўқ» деймиз,
«Одам-ҳайвон эмас!» - - дегандек.
Хўш, одам ким?
Тўғриси нима?
Ўзини онгли билган ҳайвонми,
Ё ўз-лигин билмас фаришта?
Гар фаришта бўлса, қаноти
Не гуноҳи учун қирқилган?
Агар ҳайвон бўлса аждоди —
Худо унга қўп қарам қилган.
У гуноҳга ботишдан қўрқмас,
Яратади ўз «жаннат»ини.
Худо уни ё буткул кўрмас,
Ё бир кунни юлар патини.
Онгли ҳайвон деганлари шун.

БОЗОР

Мен ҳам тўқувчиман —
Сиз камолга етказган сўздан
Ўзингизга ебтиши учун
тўқияпман «бўз».
Сиз мамнунсиз —
Ўзинингизга етмасдан қолган
Матоҳ бордир сизда — «қизил сўз».
Майли, қиммат бўлса ҳам — тасқин,
Пўқдан кўра ҳар-на-да бу ҳам —
«Бу кун — ўтган кундан ёруғ, соф!»
Сиз ҳам ўзингизни алдайсиз,
Мен ҳам алдайман
Кун кўрмоқ учун.
Кунлар эса кўринмас —
Шаффоф.

«ЭФЕМЕРЕДА»ГА ИЛОВА

Мен Римда бўлганман,
Афинада ҳам,
Ҳатто Венеция «кўча»ларида
Шалоббо бўлганман бир неча бора,
Қаабада тош эмас,
Қўрганман санам:
Минг бир тун Боғдолда кездим оввора
Алашиб хотира сўқмоқларида
Қарфаген чангини супурган фаррош,
Довдираб фаланга қошидан чиққан —
Искандар шоҳини кўрган сартарош
Менман, о, менман!..
Бобак лашкарида
Оддий суворий,
Самарқанд амири кўлида филбон,
Оқтавеян ҳукми-ла
Тайёрлаб дорн
Уни ўз жисмида синаб кўрган жон,
Афлогун ёнида исмсиз мирза,
Бобилда тош қотган
Ҳайвон каби қул.

Аецлар ва инклар қандай гапирса,
Шу тахлит куйлаган бечора булбул
Менман, о, менман,
Замон!
Мендан ўзиб кетмоқ истарсан!
Зеро менинг каби
чалкашмас изинг.
Сен менинг олдимда ғамгин,
мустарсан
Чунки мен тикладим,
Сен эса буздинг.
Ахир, Капитолий мен борганимда,
Яйдоқ тепа эди —
Оддий бир тепа
Ахир, мен Маккага йўл солганимда,
Қизил баҳир аро йўқ эди кема.
Мен қачон бўлгандим—хотирам-туман.
Фақат орзулайман Римга бормоқни.
О! Мени не куйга солдинг ёсуман—
Бўлганман? Бўлмаган. Рости билмайман

«ҚҰРИҚХОНА...»

Құриқхона.

Ноёб Эрк қуши

Жўжа очди—бир неча чақа ...

Қутмаганди бу жасоратни —

Ҳайрат билан қотди одсmlар.

Кейин ҳайрат хавотир билан

Алмашинди:—«Эрк учиб кетар...»

Эҳтиёт шарт девор урдилар.

Ноёб қушни асрамоқ учун.

Бу ҳам хавотирни енгмади —

«Осмонга тўр тутиб бўлмайди...»

Илмий кенгаш, мунозаралар

Сўнги шундай қарор қилинди:

— Жўжаларни ё қанотидан

Ё жонидан воз кечмоқ лозим!»

Құриқхона.

Ноёб эрк қуши

Патларини юлар битталаб...

Воз кечилди нималардандир

Бутун эрталаб...

У — Дунёнинг кўзидаги ёш
Оқа-оқа асло туганмас.

У — Дунёнинг бўғзидаги тош —
Каъбадаги тошдек муқаддас.

Уни ҳамма эркин деб билар
У-чи, Эркин ахтарар муцом.
Сиртдан шодон жилмайиб кулар,
Ичдан эса йиғлар бу одам.

Ҳеч қаерда қўним тополмас,
Кезар... Гоҳо очдир, гоҳо тўқ.
Ўз юртида ўлим тополмас
Ўлмоғига эрк бор, Ватан—йўқ!

«ЭНДИ ЛАБЛАР»

Энди лаблар шарқона мулозаматга.

Ғарбона кибрга куролма.

Вужуд помли демократик мамлакатнинг.

Эркин фуқаросидир.

Фақат сўзлар Қалбнинг номидан.

«ДУШМАН»НИНГ СЎЗИ

Балки «ВАТАН» сўзи
«жон ва тан»нинг
бир бўлагидир...
«жон»дан айрилгандан бўён
«макон»нинг бир маънодоши
бўлиб қолгандир...

Эҳтимол у қисқартма сўзdir,
Дейлик: «Вақфи Азал —
Туб Аҳоли Номозгоҳи»дир...
Ёки «Ворис Авлодларга
Тан аталган Назарканда» ер.

Ҳар қалай. У
«Виждонсизлар
Аямасдан
Тарқатадиган
Амалдорлик
Номаси» эмас!

НАҲОТКИ

Хизмат ўтаб бўлган нарсалар
Эътибордан қолади, зеро
Энди ундан ҳеч қандай наф йўқ,
Дейлик — йиртиқ, эски этикни
Пахта сўғоришда қиймаймиз.
Гарчи йиртиқ кийиш—уятмас...
Эки инсоф деган буюмни
Заҳ омборнинг бурчига отиб
Боз устидан қулф ҳам урганмиз.
Эрк денгизи ўрнида бутун
Мутелик, деб, аталган кўл бор...
Ватан номли улуг дарёни
Чўл-биёбон ютиб юбориб,
Халқ, — деган, боғ илдишларнинг
Жасорат, деб аталган сувдан
Маҳрум этди — кексаймоқда у.
Адолатнинг олмос байроғи
Етмиш йиллик ёғинда қолиб
Ранги ўчиб, оқариб кетди.
«Оқ олтин» — деб аталган бўзга
Юрак қони билан ранг бериб
Бу байроқни тикламоқ учун
Олти миллион сўз керак, балки...
Ўз хизматин ўтаб бўлган сўз
Наҳот худди буюмдек маҳкум?!

ГЕРОСТАТ АВЛОДЛАРИ

Диана маъбадин ёққанни асли
Маъбуда санашган шуҳратпарастлар.
У ҳам одам бўлган, демак, бор насли
Демак... янамоқда Геростратлар.

У қандай гримда, қандай либосда
Бўлса ҳам ўзлигини фош этаверар —
Неки бўлса юксак, пок ва ораста,
У ўтгач бир зумда ўт кетаверар.

Не гўзал қалбларни ёқди беаёв,
Не юксак рутбалар кул бўлди абад.
Не пок туйгуларга доғ суриб, дарров
Ёнма-ён туришга топа олди ҳад.

Қаранг! Яхши қаранг—ёнгинангизда
Шуҳратли орифни қилмоқда мулзам
Билади: шижоат топилмас сизда —
Ёнмайсиз ва йўқдир гугуртингиз ҳам.

Тиклолмас шуҳратнинг минорасини
Халқдан ололмайди шараф қанотини.
Шу сабаб ковлайди минора остини,
Қанотга ўт қўяр қолсин деб, отини.

МУҲАББАТИМ ҚАЪБАСИ

«... Ҳама абётим ул ой
учун бошин фидо қилмиш»

САҲБО.

Туташ қошлар оқ йўлдаги майсалардек тарам-тарам,
Нингоҳ ташла, боқ: тилдаги найзалардан қондир ярам,
Қўйлай бошлар кўнгилдаги кўмриларим этсанг қарам,
Фидо бўлсин абётларим қошларингнинг аросига!

Рўмолингни ечганигда, қаро тунда ой паст бўлар,
Зулфинг ташлаб кўчганигда юракка бахт ҳандаст бўлар,
Ишқ майидан ичганигда гул сархўшу дил маст бўлар,
Фидо бўлсин абётларим зулфларингнинг қаросига.

Сени кўркам десам камдир, бу оламда сендек камдир,
Ҳаво ҳусни сенда жамдир, Лайло лутфи сенда жамдир,
Зухро садоқати ҳамдир, Узро латофати ҳамдир,
Фидо бўлсин абётларим гўзалларинг саросига!

Хотам йиглаб абёт ўқир, ахир бу кун гадомасму,
Қалбин ҳижрон кўши чўқир — юрак бағри адомасму,
Сен қуёшдек этдинг сўқир — олам ўзингга жомасму?
Фидо бўлсин абётларим Қаъбам — ишқ можорасига!

★ ★ ★
Улим билан ўлмайдилар, улар қирилиб
қегишга маҳкум этилган.

Т. ҚАЙИПБЕРГАНОВ

Индик қоним ичиб, кўкаргап гиёҳ
Безта олмади ниқоҳ тўйимни.
Мен қайси дунёдан ахтарай панок
Ташлаб кетаяпман ота уйимни

Кўзим ёшларидан куч олган тўлқин
Опиқтай олмади болам-бўтамни.
Мен қайси маъводан излайин ёлқин —
Ташлаб кетаяпман она Ватанни. с.

Хулоса бўлсунга оятлар сўнги.
Тўлқинларга ниқонай тилсиз худонин
Менинг кетмоғимга бу олам кўнги
Ташлаб кетаяпман динона Дунёни!

«КҮКРАГИМДА ПАЙҲОН...»

Кўкрагимда пайҳон умидинг
Идизлари ўзар-тирикдир.
Наҳотки сен буткул унутдинг,
Юлдузларни кўтар — тириктир!

Хотиранинг
Пучмоқларида —
Суйган — суяр,
Суймаган — санмас!

Шамолларга манглайни тираб.
Вироқларнинг сасин тинглайман —
Бир оловни юз минг йил асраб
Келганларнинг дардин англайман.

Ўз қалбининг
Ўчоқларида —
Куйган — куяр
Куймаган — менмас!

Сенга айтдим ёлғиз сўзимни —
Овуларим кўп улур эди.
Окلامоқчи бўлдим кўзимни,
Ёлғиз сўзда гуноҳ йўқ эди.

Нигоҳимнинг
Кучокларида —
Кулган — кулар,
Кулмаган — сенмас!

Гибёҳлар ҳам ишқдан жонланар,
Ўшар баҳор бағрин тўлдириб.
Қалбдан шер қон, булбул дон олар
Яшар сокин тунни ўлдириб.

Муҳаббатнинг
Кийноқларида —
Ўлган — ўлар,
Ўлмаган — менмас!

БАСТОМИИ ФАЛСАФАСИ

(К. га).

Бу дунёда топиш мумкин
бола-чақани.
Топиш мумкин дўсту биродар.
Хатто топиш мумкиндир душман.
Лекин, мумкин эмас
топмоқ ёр.

Бу дунёда топиш мумкин
мухаббат, нафрат.
Топиш мумкин ташвиш ва хатар
Баъзап топса бўлади қувонч.
Аmmo, топиш мумкин эмас ёр.

Бу дунёда топиш мумкин
мансабу унвон.
Топиш мумкин обру эътибор.
Балки топиб бўлар адолат.
Афсус.
асло топилмагай ёр.

Ҳани ўтга ташлаб яшасанг —
Ёниб битса кўнглингдаги мор.
Гурлаб хар ён чўғлар ташласанг —
Хатто дўстга етса ҳам озор,
Балки шунда бир йўл топарсан —
Ёр васлига этгувчи мозор.
Кўзларингги мангу ёпарсан
Бу дунёда топилмасдан ёр.

Э П И Л О Г

Фараз қилинг:

... Аловиддиннинг

Ўша машҳур чироғи, сизда...

Ишқалайсиз...

Дев пайдо бўлар...

Барча расмий сўзларини

Ишлатиб бўлиб.

Дейди: Умрим яқинланмоқда,

Ёлғизгина талабингни бажара олгум...

Сиз «ЭХМ»ни ишга соласиз

Жавоблар — сонсиз...

Ҳаммаси ҳам муҳим ва

долзарб...

Вақт ўтаверар... Дев кутмоқда

буйруғингизни

Вақт ўтаверар,

Бир қарорга кела олмайсиз.

Сўнг асабий —

таранг торларни

Шартта узиб юборасиз —

Дейсиз: Тез йўқол!

Менинг сенга қоладирган

Ҳеч бир ишим йўқ.

Мени тинч қўй!

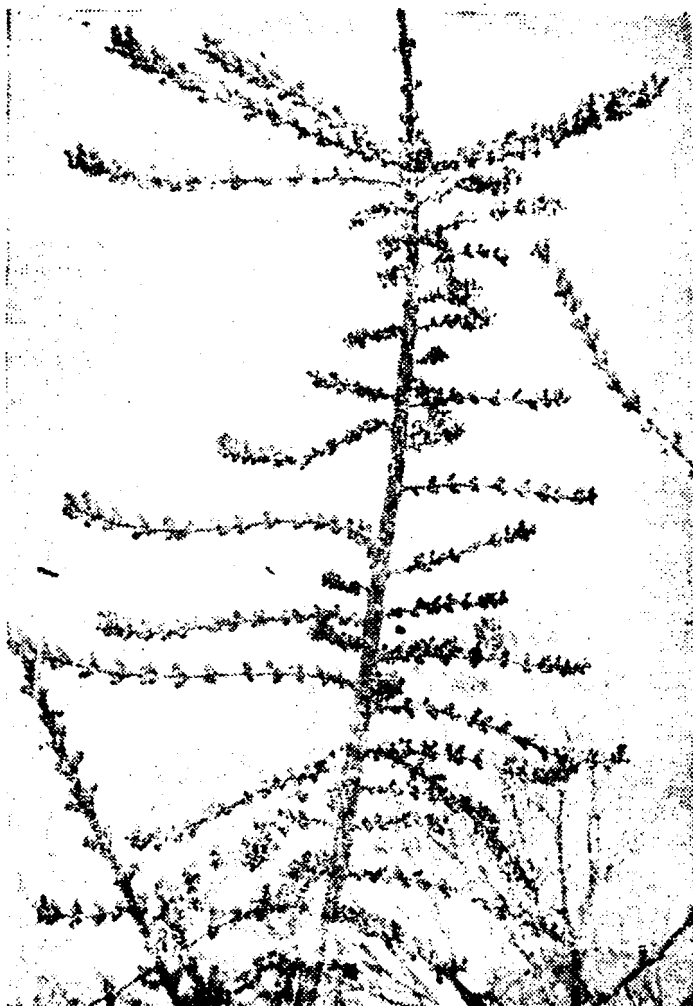
Ўз ҳолимга қўй!

... Хаёл каби бир шарпага

айланади дев...

МЕНИНГ ҲАЁТИМ

Ўйлайсанки: — «Бир кун эс кириб,
Тинглар нафсин пасиҳатини,
Юзига бир ғилофни сириб,
Юлар кимларнингдир патини.
Бироз шошмай турайлик, совир ...
Сафимизга қўшилар бир кун».
Билмайсанки — ўшанга довур
Кечкан фурсат — менинг ҳаётим.

ЯЙЛОВДА БАҲОР

«ГУЛ ЮЗИНГ...»

Гул юзинг девонаси бўлдимки чеккайман ситам —
Кўрсам беморман, кўрсам яна ортур бу ғам,
Қўлга тутдим бир асою, бир дутору, бир қалам
Кетди дилдан ихтиёр, бўлдим нигоҳингга қарам.
Эл мени «Машраб» деди, «Мажнун» аталдим сенга ҳам.

Ажрашиб кетмоқ оғир кўзлар саломлашган маҳал,
Изладим, топдим баҳона кетмайин турмоққа сал,
Бу висол онин сафосини суролмасдан тугал —
Ҳар сафар дийдорлашурда йиғлағайман бемаҳал,
Кўз ёшим оққай вужудимга—эрирман мисли шам.

Тунда топғум ҳар кеча—шуйтиб, узоқ уйғум келур,
Ой қучоғимда ёнаркансан узоқ куйғум келур,
Тунда гулдек бўйингга тўйсам яна тўйғум келур,
Шу сабаб тонгдан ҳузурингга қадам қўйгим келур
Мен томонга ушбу дам қўйсанг нетарди бир қадам?

Уримиз ўтмоқдадур тақдирга йўқ имконимиз,
На плождир бир вужуд ичра қўшилмас қонимиз,
Ҳам муҳаббат ҳам башар олдида пок виждонимиз,
Излағаймиз бир-бировни токи бордир жонимиз
Ҳотамингнинг бор юпанчи, бор қувончи сенда жам.

— шундай қилиб, шунинг учун (шева),

М У Н Д А Р И Ж А

«Бардошларим бордир»	3
Эртага	4
Елгончининг шериги	5
Фома Гордесв	7
Эртадан фол очини	8
Руҳнинг маскани	9
Емгирдан сўнгги осмой	9
Кари наво	10
Ява тингламади	11
Кечиккан олқини	12
Дашт гуллари	13
Торка ҳақида қўшиқлар	14
«Бир нас овулар...»	17
Славик Шиковичнинг алаҳлаши	18
Боглар сир айтади	19
Тун тараоналари	21
«Бир фикр...»	22
Еш сиртлон изтироби ҳақида баллада	23
Маслак	25
Ҳақиқат	27
Короз	29
Қарқ қовилинг	29
«Вақт»	30
«Майсалар кўмади...»	30
Менам мажнуннамо	31
«Норози эмасмиз...»	32
Уттиз еттичи	33
Сукут водийси	34
Рангдор осмон	35
Умил дарахти	37
Маҳбус	38
«Яратганим, бири-борсан...»	39
«Хурмо дабларингда...»	40
Ҳижрон тўртликлари	41
Бобур газалига муҳаммас	49
Ажаб	43
Эюд	44
Портрет	45

«Сенинг назарингда...»	46
«Замон тинчиб қолди...»	46
Бу эски уй	47
Ҳазалдафтаридан	48
Жонсиз суворий	49
Шовқин солар кундуз	50
Чўли проқ	50
Қўрб	51
«Онгли ҳайвон деганлари...»	52
Бозор	53
«Эфемеред»га илова	54
«Қўриқхона...»	56
Дўли	57
«Энди лаблар»	57
«Тўшман»нинг сўзи	58
Наҳотки	59
Геростат авлодлари	60
Муҳаббатим каъбаси	61
Кинлик қоним	62
Кўкрагимда пайҳон	63
Бастолий фалсафаси	64
Эпилог	65
Менинг ҳаётим	66
Ўл юзичи	68
Мундарижа	69
	70
Муаллифнинг сўнгги сўзи	71

Шеър гўё чақмоқ. Табиий равишда шоир қалбида чақнаган чақмоқлар гулдуриси китоб-хон қалбида кечади.

Чақмоқ қанчалик ёрқин бўлса; момагулдирак ҳам шунчалик маҳобатли ва бардавом бўлади.

Руҳият чаманларининг яшнаб — гуллаши кўпинча ана шу гулдурослар сўнгидаги оби-ҳаёт — ёмғирлари шарофатидир.

Шу маънода инсоният тараққиётидаги шеър ўрни ғоятда мумтоздир.

Адабий-бадний нашр

Элмурод ҲОТАМ.

Қ У Р Б

Шеърлар.

«Зарафшон» нашриёти, Самарқанд, 1993, 70 бет.

Мухаррир А. АБДУРАҲМОНОВ

Мусаввир Э. КЕЛДИЕВ

Тех. муҳаррир Т. ҲАМИДОВ

Мусаҳҳиҳ А. ФАРМОНОВА

Босмаҳонага берилди 14.10.94. Босишга рухсат этилди,
23.07.95. Бичими 70x90. Шартли босма табағи 2,0. Нашр
табағи 2,5. Тираж 3000. Буюртма 1276. Баҳоси эркин
нархда.

«Зарафшон» нашриёти, 703000. Самарқанд шаҳри, Амир
Темур кўчаси, 12.

Вилоят ҳокимияти матбуот бошқармасининг Каттақўрғон
шаҳар босмаҳонаси. Каттақўрғон шаҳри, Амур Темур
кўчаси, 2-уй.